

Zpráva o případech, v nichž nebylo dosaženo nápravy ani postupem podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv

Podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o případech, v nichž se mi nepodařilo dosáhnout dostatečných opatření k nápravě ani cestou vyrozumění nadřízeného úřadu či vlády nebo informováním veřejnosti o zjištěních ze šetření podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv.

A. Matka nemohla několik dní navštívit v nemocnici tříměsíční dceru, magistrát její stížnost řádně neprošetřil (sp. zn. 3045/2021/VOP)¹

Tříměsíční dívka byla po operaci počátkem května 2020 týden hospitalizovaná na jednotce intenzivní a resuscitační péče nemocnice. Matku k holčičce pustili večer po operaci, pak už od ní personál pouze odebíral odstříkané mateřské mléko. S dcerou mohla být až po jejím přeložení na běžné oddělení po několika dnech. Svůj postup nemocnice odůvodňovala nepříznivou epidemickou situací související s výskytem COVID-19.

Poté, co matka neuspěla se stížností u vedení nemocnice, obrátila se na pražský magistrát a následně i na veřejného ochránce práv. Stížnostní mechanismus ve zdravotnictví je dvoustupňový a veřejný ochránce práv může prověřovat až to, jak stížnost vyřídil příslušný úřad, nikoliv nemocnice. V případě Prahy jde právě o magistrát. Šetřením ochránce zjistil, že magistrát se nevypořádal mimo jiné s námitkou ženy, že při přijetí k hospitalizaci s dcerou měla negativní test na COVID-19.

V dané době sice kvůli celorepublikové epidemické situaci platil zákaz návštěv v lůžkových zdravotnických zařízeních, ale výjimku představovaly právě návštěvy nezletilých pacientů. Ti navíc mají při naplnění zákonných předpokladů právo dokonce na nepřetržitou přítomnost rodiče. Rodič jakožto zákonný zástupce dítěte tedy není „obyčejná“ návštěva.

V daném případě je důležité, že jádrem stížnosti nebylo neumožnění nepřetržité přítomnosti zákonného zástupce pacienta, ale jakéhokoliv kontaktu (byť v omezeném rozsahu) matky s malým dítětem po několik dnů. Ač právo hospitalizovaného dítěte na nepřetržitou přítomnost rodiče neplatí absolutně a za jistých okolností může být omezeno, zejména právě na takovém typu oddělení, kde je třeba zajistit bezpečnou péči o výrazně ohrožené pacienty. Je důležité umožnit alespoň krátký kontakt dítěte s rodiči, obzvlášť pokud jde o kojence a jeho matku, jako v tomto případě.

Úřady, které stížnosti ve zdravotnictví vyřizují, by měly podle závěrů šetření ochránce vždy přezkoumávat důvody, proč nemocnice odmítá umožnit přítomnost zákonného zástupce u dítěte, tedy zda sledují legitimní cíl. Ochránce úřadům doporučuje, aby přezkoumávaly, zda vnitřní řády nemocnic pobyt rodičů s dětmi příliš neomezují. Nemocnice by podle ní měly

---

1 Zpráva o šetření, závěrečné stanovisko, vyrozumění nadřízenému úřadu a sankční tisková zpráva jsou dostupné zde:

<https://www.ochrance.cz/aktualne/matka-nemohla-nekolik-dni-navstivit-v-nemocnici-trimesicni-dceru-magistr-at-její-stiznost-radne-neprosetril/>.

nastavit rozumné a transparentní podmínky a měly by k situacím přistupovat individuálně. Ministerstvo zdravotnictví už v minulosti ochránci přislíbilo vytvořit metodické stanovisko dobré praxe, kde by shrnulo základní pravidla pro pobyt rodičů v nemocnici s hospitalizovanými dětmi.

Ochránce informoval ministra zdravotnictví o postupu pražského magistrátu při prošetření stížnosti matky, která nemohla takřka týden navštívit v nemocnici malou dceru po operaci. Podle závěrů šetření se magistrát s námitkami stěžovatelky nevypořádal, proto využila i svého práva v rámci sankce podrobnosti případu zveřejnit.

B. Návrat dítěte zpět do péče rodičů, styk rodičů s dítětem umístěným do pěstounské péče na přechodnou dobu (sp. zn. 37/2020/VOP)²

Nesezdaným rodičům bylo z péče odebráno velmi malé dítě (5 měsíců), a to z důvodu, že matka byla přistižena, jak fyzicky ubližovala své starší dceři. Při policejní kontrole navíc u matky byla zjištěna přítomnost návykových látek v těle. Dítě bylo umístěno do pěstounské péče na přechodnou dobu, rodiče navázali spolupráci s neziskovou organizací pomáhající lidem se závislostí a s dalšími odborníky. Ani to však nestačilo, byť situace z kraje svědčila pro návrat dítěte zpět do péče rodičů. Hlavní překážkou návratu dítěte zpět do rodinného prostředí byla nezralá osobnost matky, zahrnující mj. nevládnutou agresivitu, která ji podle znaleckého zkoumání výrazně omezovala v řádném plnění rodičovské role. Otec, který péči o dceru mohl převzít, nebyl ochoten podstoupit jistá omezení (především v práci, protože v případě návratu by musel převzít péči o dceru). Matka byla posléze trestně odsouzena za týrání dítěte (své starší dcery).

V této části podnětu ochránce neshledal pochybení, neboť orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) vyvíjel značné úsilí o návrat dívky zpět do péče rodičů, a s rodiči za tímto účelem intenzivně pracoval.

Pokud šlo o kontakt rodičů s dcerou, nejprve ho udržovali pravidelně, na podzim 2019 ho však přerušili, a ačkoli ho před Vánoci téhož roku obnovili, na jaře 2020 se opět odmlčeli a se systémem péče o ohrožené děti přestali natrvalo spolupracovat.

Ochránce kritizoval, že rodičům bylo umožněno setkat se s dcerou až 16 dnů po jejím umístění do krátkodobé pěstounské péče. Nesouhlasil ani s tím, že druhý kontakt s dcerou proběhl více než měsíc po prvním kontaktu. A byť byla aktivita rodičů ohledně styku s dcerou od počátku nízká, OSPOD zjistil, že kontakty proběhly v naprostém pořádku. Je tedy otázkou, zda a která podpora byla z počátku rodičům ohledně kontaktu s dcerou nabídnuta.

Podle ochránce měl OSPOD během soudního jednání na přání pěstounů soudu navrhnout, aby styk rodičů s dcerou upravil. Jeho reakce k připomínce pěstounů na případové

---

2 Jednotlivé dokumenty jsou dostupné v Evidenci stanovisek ombudsmana:

- zpráva o šetření viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9614>,
- závěrečné stanovisko viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9634>,
- vyrozumění nadřízenému úřadu viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10072>.

konferenci (že „nebyl ustanoven na úpravu styku“) byla podle ochránce nesrozumitelná, neboť jako kolizní opatrovník mohl navrhnout cokoli, co bylo v zájmu dítěte.

Ochránce vyslovil pochopení pro to, že komunikace s rodiči byla náročná a okolnosti odebrání dítěte z jejich péče velmi závažné. Přesto není možné považovat za úspěch, že k dohodě na podmínkách a rozsahu styku došlo až dva a půl měsíce poté, co bylo dítě rodičům odebráno z péče.

Pěstouni sice přistoupili na velkoryse široký styk rodičů s dcerou, jakmile ale rodiče začali požadovat kontakt s přespáním, vyžadoval OSPOD soudní úpravu, aniž ji však byl ochoten sám iniciovat (z pozice kolizního opatrovníka mohl). Neučinil tak dokonce ani během soudního jednání v únoru 2019, kdy již vyšly najevo skutečnosti svědčící v neprospěch rodičů (výsledky znaleckého posouzení) a nadto již první uzavření dohody provázely značné obtíže, a ani později s ohledem na stále více kritickou situaci mezi rodiči a pěstouny především ve druhé polovině roku 2019. K aktivitě ohledně iniciace soudní úpravy styku pouze opakovaně vybízel rodiče.

Ochránce uvedl, že sjednávání dohod o kontaktu rodičů s dětmi umístěnými v pěstounské péči může být v některých případech zdrojem napětí, střetu zájmů a vyhocených situací. Dotýká se více subjektů (rodičů, pěstounů, doprovázející organizace, orgánu sociálně-právní ochrany dětí), mezi kterými nebývá – pro jejich rozdílné zájmy – snadné nalézt shodu. I přesto, že uzavření dohody může být obtížné, mělo by být úsilí o uzavření dohody vždy vynaloženo. Pokud však dohoda mezi rodiči a pěstounem není možná ani s pomocí OSPOD a doprovázející organizace, je třeba žádat o úpravu styku soud.

Rodiče bývají v takových případech odkazováni na to, aby o soudní úpravu styku požádali, což je možné a v zásadě je takový postup žádoucí. Pokud však zůstanou nečinní, musí iniciativu převzít OSPOD, zejména je-li vedeno soudní řízení, v němž byl ustanoven kolizním opatrovníkem dítěte, jehož zájmy má hájit.

Ochránce konstatoval, že soudní úprava styku rodičů s dítětem může sloužit jako minimální garantovaný standard pro období, kdy dohoda o styku není uzavřena, případně pro situace, v nichž by nebylo možné se jí držet (v hodnoceném případě na podzim 2019). Rodiče a pěstouni se mohou dohodnout na styku s dítětem nad rámec soudního rozhodnutí a nastanou-li potíže, vrátit se na dobu, než dospějí k nové dohodě, k rozsahu styku danému soudním rozhodnutím. Použití kombinace soudního rozhodnutí a dohody pružně pokryje dynamiku vztahů, jež v praxi velmi často činí potíže, kdy dochází ke zbytečným prodávám, nejistotám na obou stranách, zbytečným konfliktům, a v konečném důsledku až k neoprávněným zásahům do práva rodičů i dítěte na rodinný život. Ostatně Ústavní soud v současnosti kriticky upozorňuje, že rozhoduje-li se o změně péče, musí být upravena i otázka styku, nekomunikují-li obě strany sporu funkčně a lze-li očekávat potíže (Ústavní soud sice rozhodoval v situacích sporů rodičů, analogicky lze však jeho závěry vztáhnout i k situacím, kdy jde o vztah rodičů a pěstouna/pěstounů). Dohody mezi rodiči a pěstouny, jsou-li možné, by měly být jednoznačně upřednostňovány.

Ochránce proto zhodnotil, že OSPOD v pozici kolizního opatrovníka pochybil, a to tím, že během soudního jednání v červenci 2018, nejpozději však při soudním jednání v únoru 2019,

neinicioval, aby soud nastavil minimální pravidla styku rodičů s dcerou, jež by se uplatňovala, došlo-li by ke zhoršení vztahu rodičů a pěstounů.

Magistrát města Kladna (jako OSPOD) kritiku setrvale odmítal (ve zprávě o šetření i v pozdějším závěrečném stanovisku), především s odkazem na to, že soudní úpravu styku mohli iniciovat sami rodiče a tvrdil, že by jim svojí aktivitou zasahoval do rodičovské odpovědnosti. Krajský úřad Středočeského kraje, který byl o případu vyrozuměn v rámci sankčního oprávnění, se k argumentaci kladenského magistrátu připojil a dodal, že návrhem OSPOD by došlo i k porušení zásady rovnosti účastníků řízení. Ochránce v rámci šetření oba argumenty odmítl jako irelevantní, neboť okolnosti případu ukázaly na opakovaně selhávající rodiče, nezralé a neznalé složitých právních postupů, v řízení navíc právně nezastoupené. Ochránce upozornil, že podstatou sociální práce je podpora právě opakovaně selhávajících rodičů. Představu, že takoví rodiče budou aktivní a procesně znalí, odmítla jako nereálnou.

S uvedeným krajským úřadem byla dále diskutována otázka kolizního opatrovnictví, neboť úřad tvrdil, že nemůže kontrolovat postupy OSPOD v roli kolizního opatrovníka.

C. Černá stavba v památkové zóně (sp. zn. 2910/2021/VOP)³

Na veřejného ochránce práv se obrátil stěžovatel podnětem, ve kterém si stěžoval na postup stavebního úřadu v řízení o dodatečném povolení stavby na území městské památkové zóny. Stavebník po provedené demolici původního domu zahájil stavbu bez potřebného stavebního povolení a bez závazného stanoviska orgánu státní památkové péče. Stavební úřad projednával stavbu v řízení o odstranění stavby, respektive v řízení o dodatečném povolení stavby.

Ve zprávě o šetření ochránce uvedl, že stavební úřad v daném případě nepostupoval vždy v souladu se stavebním zákonem a správním řádem, což vedlo k tomu, že jím vydaná rozhodnutí krajský úřad pro zjištěné vady opakovaně zrušil.

Dobu, po kterou se stavební úřad věcí zabýval, (stavební úřad vede řízení o dodatečném povolení stavby již sedm let) ochránce shledal jako nepřiměřenou, což není v souladu se zásadou rychlosti správního řízení.

Ve zprávě o šetření dále poukázal na to, že stavební úřad vychází v současné fázi řízení o dodatečném povolení stavby ze závazného stanoviska orgánu státní památkové péče, které kvalifikuje provedení stavby z hlediska zájmů státní památkové péče jako přípustné.

Ochránce stavební úřad upozornil na to, že toto závazné stanovisko je v rozporu se závazným stanoviskem nadřízeného dotčeného orgánu krajského úřadu, jenž záměr označil

---

3 Jednotlivé dokumenty jsou dostupné v Evidenci stanovisek ombudsmana:

- zpráva o šetření viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10066>,
- závěrečné stanovisko viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10510>,
- vyrozumění nadřízenému úřadu viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10512>.

jako nepřípustný a za účelem kompromisního řešení navrhl požadavky na změnu stavby, při jejichž splnění by bylo možné stavbu z hlediska zájmů státní památkové péče akceptovat.

Vzhledem k tomu, že stavební úřad neprovedl žádná opatření k nápravě a trval na tom, že v řízení o dodatečném povolení stavby postupoval správně, vydal ochránce závěrečné stanovisko. Součástí tohoto stanoviska byl návrh opatření k nápravě.

Stavebnímu úřadu ochránce navrhl, aby:

- ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení závěrečného stanoviska požádal krajský úřad jako nadřízený dotčený orgán státní památkové péče o vyjádření, které závazné stanovisko orgánu státní památkové péče je platné a závazné pro řízení o dodatečném povolení stavby,
- ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení vyjádření nadřízeného dotčeného orgánu státní památkové péče (krajského úřadu) rozhodl v řízení o dodatečném povolení stavby.

V závěrečném stanovisku ochránce uvedl, že jako zásadní pro další postup v řízení o dodatečném povolení stavby pokládá vyjasnění nesouladu závazných stanovisek orgánu státní památkové péče. Poukázal na to, že stavební úřad má ve spise dvě rozdílná závazná stanoviska dotčeného orgánu na úseku státní památkové péče ke zcela totožnému předmětu řízení. Podle ochránce šlo o zcela jasný rozpor mezi dvěma závaznými stanovisky orgánu státní památkové péče k témuž stavebnímu záměru, a to za situace, kdy nedošlo k žádné změně stavu věci, záměru, územních podmínek, podmínek regulačního plánu, územního plánu ani podmínek městské památkové zóny.

V závěrečném stanovisku ochránce proto konstatoval, že tento nesoulad mezi dvěma závaznými stanovisky orgánu státní památkové péče s rozdílným posouzením totožného skutkového stavu (stavebního záměru) má přímý vliv na správní řízení vedené stavebním úřadem, které zatěžuje právní vadou.

Závěrečné stanovisko ochránce stavebnímu úřadu, který požádal, aby mu podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě.

Prvnímu z navržených opatření k nápravě stavební úřad vyhověl tím, že písemně požádal krajský úřad o vyjádření, které závazné stanovisko orgánu státní památkové péče je platné a závazné pro řízení o dodatečném povolení stavby.

Následně se ochránce dozvěděl, že stavební úřad vydal rozhodnutí o dodatečném povolení stavby, aniž by vyčkal informace z krajského úřadu, které ze dvou závazných stanovisek orgánu státní památkové péče je platné a závazné pro řízení o dodatečném povolení stavby, proto se ochránce rozhodl postupovat podle § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv a informoval nadřízený krajský úřad, že stavební úřad jím navržené opatření k nápravě v plném rozsahu nesplnil.

Brno 26. července 2022

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv